

Scriba G.M. Gerritsen
Avervoordseweg 40
7396PE Terwolde
Tel. 0571-298001
gmgeritsen@gergemterwolde-devecht.nl

Gereformeerde Gemeente
Terwolde – de Vecht

Protocol rondom overlijden en begrafenis

Doel

Het doel van dit protocol rondom overlijden en begrafenis is om de huidige praktijk en gewoonten van de Gereformeerde Gemeente in Terwolde – de Vecht vast te leggen om zodoende helderheid in de afspraken en plaatselijke kerkelijke gebruiken te geven, zodat rondom de begrafenis alles met orde en eer mag geschieden.

Voor wie

Het protocol is gericht aan de familie, nabestaanden of executeur testamentair van overleden leden, of meelevende leden uit onze plaatselijke kerkelijke gemeente en oud-leden. Ook is zij van toepassing bij begrafenissen van personen van buiten onze gemeente indien zij behoren tot de (oud)gereformeerde gemeente waarbij, de begrafenis plaats vindt met medewerking van een andere kerkenraad en waarbij gebruik gemaakt wordt van onze gebouwen en faciliteiten. De kerkenraad wordt zo spoedig mogelijk op de hoogte gebracht door koster of begrafenisondernemer.

Afbakening

Een begrafenis is een familiaangelegenheid¹ en valt als zodanig niet onder de kerkelijke verantwoordelijkheid. Een rouwdienst heeft dan ook niet het karakter van een kerkdienst maar er is sprake van kerkelijk begraven². Daar waar gebruik gemaakt wordt van de kerkelijke gebouwen, -terreinen, -faciliteiten, -diensten en/of ambtsdragers, worden de regels van dit protocol in acht genomen.

Direct na het overlijden

1. De familie meldt een sterfgeval zo spoedig mogelijk telefonisch bij de predikant (of in vacante periode de voorzitter van de kerkenraad). In geval deze niet bereikbaar is, dan bij de scriba of bij de wijkouderling. Zij zullen ook meteen de koster informeren.
2. De begrafenisondernemer regelt in nauw overleg met de familie: plaats, datum/tijdstip en verdere details van condoleantie en begrafenis en heeft daarin contact met predikant, burgerlijke gemeente, koster, scriba, etc.
3. De regel is dat de eigen predikant of consulent de leiding van de rouwdienst op zich neemt. Indien deze verhinderd is (zijn) zal de kerkenraad een andere predikant vragen om de begrafenis te leiden. In het geval een naast familielid van de overledene predikant is van de gereformeerde gemeente kan hiervan worden afgeweken in overleg met de kerkenraad. In alle andere gevallen beslist de

---

¹ Ds. de Gier, blz. 317: "De begrafenis is een familiaangelegenheid, waarbij de familie haar ambtsdragers uitnodigt (...) om leiding aan de begrafenis te geven."

² Aan crematie (of andere vormen die de plaats innemen van het vanouds gebruikelijke begraven), zal op geen enkele wijze kerkelijke medewerking worden verleend.

Scriba G.M. Gerritsen
Avervoordseweg 40
7396PE Terwolde
Tel. 0571-298001
gmgeritsen@gergenterwolde-devecht.nl

Gereformeerde Gemeente Terwolde – de Vecht

kerkenraad. In een vacante periode stelt de scriba de consulent van deze beslissing voor een alternatief op de hoogte.

4. De ambtsdrager die als eerste de rouwende familie bezoekt, maakt afspraken over eventueel gewenste avondsluitingen door een ambtsdrager.
5. Voor de goede administratieve verwerking van het overlijden wordt gevraagd om een rouwkaart te sturen naar de predikant en de scriba. Zie voor de adressen de Gemeentegids of de Kerkbode.

Opbaren

Alleen als er een (meelevend) gemeentelid overleden is wordt er de mogelijkheid geboden om de overledene langer dan een dag op te baren, dit maakt de begrafenisondernemer dan zo spoedig mogelijk kenbaar aan de koster die de opbaarruimte dan in gereedheid brengt. De familie en begrafenisondernemer krijgen een sleutel van de opbaarruimte zodat ze de overledene binnen de bezoektijden van 9.00 uur tot 19.00 uur kunnen bezoeken. Men moet dan gebruik maken van de buitendeur aan de pastoriekant van de opbaarruimte. Als er meer ruimte nodig is voor eventueel familie mag er, na overleg met de koster, gebruik worden gemaakt van zaal 4. Als er iemand opgebaard is zullen grote activiteiten worden stil gelegd in verenigingsgebouw, zoals recepties, verkopen en actiedagen. Doordat de bezoektijden van 9.00 uur tot 19.00 uur zijn, kunnen catechisaties en verenigingen doorgaan.

Als er iemand overleden is die in het verleden lid is geweest van onze gemeente bieden we de mogelijkheid om van onze kerk, zalen en opbaarruimte gebruik te maken. Er moet dan wel rekening worden gehouden dat onze eigen catechisatie en verenigen niet te veel in het gedrang komen. De begrafenisondernemer overlegt hierover met de koster. De begrafenis dient wel te geschieden volgens dit protocol.

Bij oud leden zal de condoleance en begrafenis op dezelfde dag moeten plaats vinden en is opbaren voor meer dan de dag van begrafenis niet mogelijk. (Omdat er anders te veel van ons verenigingsleven gevraagd wordt, en als er een gemeentelid overlijdt de opbaarruimte dan bezet is.) Bij een begrafenis van een oud-lid in ons gebouw zullen we geen kosten voor het gebouw in rekening brengen. Voor het gebruik van koffie en thee wordt €0,75 per kopje in rekening gebracht en de kosten van de koek en broodmaaltijd.

Vanwege eerbied en ontzag voor de dood dient de opbaring in het verenigingsgebouw sober en eenvoudig te geschieden. Op, in of rondom de kist, of elders in de gebouwen, zijn bloemen, rouwkransen, kaarsen, foto's, brieven, tekeningen, knuffels, gedichten, etc. niet toegestaan. ²Het plaatsen van een portretfoto naast het condoleanceregister is toegestaan. Wanneer de kist reeds eerder gesloten moet worden, dan is het plaatsen van een portretfoto op de kist ook een mogelijkheid.

Mochten er rouwkransen, bloemen, etc. bezorgd worden bij de kerkelijke gebouwen, dan worden deze door de koster(s) uit het zicht gelegd. Er wordt hiervan melding

² De kerkenraad is van mening dat dit ook op de begraafplaats zo hoort.

Scriba G.M. Gerritsen
Avervoordseweg 40
7396PE Terwolde
Tel. 0571-298001
gmgeritsen@gergenterwolde-devecht.nl

Gereformeerde Gemeente Terwolde – de Vecht

---

gemaakt aan de begrafenisondernemer en hij neemt deze bloemen of kransen over om één en ander met de nabestaanden verder af te handelen.

Condoleance

Voor de condoleance kan gebruik gemaakt worden van het verenigingsgebouw. Als er op de middag of avond van de condoleance een kerkdienst is afgesproken, dan kan in het verenigingsgebouw geen gelegenheid tot condoleren geboden worden. Het meest wenselijk is dat de tijd van condoleance hieraan wordt aangepast. In het uiterste geval zal er moeten worden uitgeweken naar een andere ruimte.

Gebruikelijk is dat er een gezamenlijke (avond)sluiting plaats vindt met de familie aan het einde van de condoleance. De condoleanceplechtigheid zal door de wijkouderling met Schriftlezing en gebed worden beëindigd.

Rouwdienst

De rouwdienst wordt in de kerk gehouden. Het karakter van de rouwdienst dient sober te zijn. Tijdens de rouwdienst mogen er geen andere activiteiten rondom het kerkgebouw of in het verenigingsgebouw plaatsvinden.

Voorafgaande aan de rouwdienst kan er desgewenst door de familie nog een condoleance gehouden worden. De predikant en de wijkouderling (wijkdiaken) komen samen met de familie de kerk binnen.

Orde van de rouwdienst

1. De liturgie van de rouwdienst wordt bepaald door de predikant.
2. De kist met het stoffelijk overschot blijft tijdens de dienst in de opbaarruimte. Plaatsing in de kerk wordt niet toegestaan.
3. Voorafgaand, tijdens of na de rouwdienst wordt alleen orgel bespeeld. Er worden alleen psalmen gezongen op hele noten. Geen meerstemmigheid of bovenstem. Indien er gezongen zal worden zal de koster zorgen voor de beschikbaarheid van een organist. Als de familie zelf voor een organist zorgt mag dat als hij zich houdt aan het reglement van de organisten. Diegene dient contact op te nemen met de hoofdorganist.
4. Voorafgaand, tijdens of na de rouwdienst zullen geen dankwoorden, gedichten, in memoriams, levenslopen of andere proza worden voorgedragen. (Zie ook de toelichting op de laatste pagina)
5. Er wordt alleen gebruik gemaakt van de Statenvertaling.³
6. De belangstellenden nemen hun plaats in voor aanvang van de rouwdienst.
7. Voordat de rouwende familie binnenkomt, zullen de aanwezigen op teken van de begrafenisondernemer of de koster gaan staan.
8. De familie, predikant en wijkouderling/diaken nemen plaats in de voorste, gereserveerde, banken.

---

³ De Statenvertaling zoals uitgegeven in 1637/1657.

Scriba G.M. Gerritsen
Avervoordseweg 40
7396PE Terwolde
Tel. 0571-298001
gmgeritsen@gergenterwolde-devecht.nl

Gereformeerde Gemeente Terwolde – de Vecht

9. De begrafenisondernemer verzoekt de predikant de rouwdienst uit te spreken. De rouwdienst zal bestaan uit Schriftlezing, gebed, meditatieve toespraak, evt. samenzang en afsluitend gebed. De tekst- en psalmkeuze is te allen tijde de vrijheid van de predikant, geleid door wat hij in opdracht van zijn Zender moet en mag brengen aan de levenden. Als er een liturgie wordt gemaakt, komt de inhoud daarvan altijd van de predikant.
10. De familie verlaat hierna de kerk om de kist in de rouwauto te plaatsen. De andere aanwezigen blijven dan stilzwijgend zitten, totdat de begrafenisondernemer zijn mededelingen over het verdere verloop van de rouwplechtigheid geeft.
11. De predikant en (wijk)ouderling kunnen eventueel plaatsnemen in een volgauto of mogen direct aansluiten met eigen vervoer achter de naaste familie, in verband met het ordelijk verloop op de begraafplaats.
12. Tijdens een rouwdienst wordt niet gecollecteerd. (Ook niet op verzoek voor bijvoorbeeld een goed doel of iets dergelijks.)

Begrafenis

De begrafenis op de begraafplaats is een familieaangelegenheid en geen kerkelijke handeling en staat als zodanig geheel onder leiding van de begrafenisondernemer en onder verantwoording van de familie. De predikant verleent op verzoek zijn medewerking tot het lezen van eventueel een Bijbelgedeelte en/of een toespraak onder de volgende condities:

1. De kist met het stoffelijk overschot van de overledene wordt geheel in het graf neergelaten, zodat er sprake is van een begrafenis.
2. De predikant beperkt zich tot het lezen van een Bijbelgedeelte en een korte toespraak. Overeenkomend met de plaatselijke gewoonte spreekt hij het "Onze Vader" of de "Apostolische Geloofsbelijdenis" niet uit.
3. Nadat de predikant gesproken heeft, kan een laatste dankwoord namens de familie worden uitgesproken. De overledene zal daarin niet persoonlijk worden toegesproken.
4. Als de weersomstandigheden het niet toelaten een dankwoord uit te spreken aan het open graf, kan het dankwoord na terugkomst in het verenigingsgebouw uitgesproken worden.
5. De aanwezigheid van bloemen en kaarsen op of naast de kist en bij het graf verdraagt zich niet met het karakter van de onverbiddelijke dood, die door de zonde in de wereld is gekomen
6. Het maken van foto's en/of films tijdens de rouwdienst is niet toegestaan. Op de begraafplaats is de familie vrij om dit wel te doen. Het is wenselijk dit tot een minimum te beperken.
7. De predikant maakt altijd het voorbehoud zijn medewerking te weigeren, indien er tijdens de begrafenis activiteiten zijn, die strijdig zijn met een sobere, eerbiedige en ontzagvolle houding ten aanzien van de dood.

Scriba G.M. Gerritsen
Avervoordseweg 40
7396PE Terwolde
Tel. 0571-298001
gmgeritsen@gergenterwolde-devecht.nl

Gereformeerde Gemeente Terwolde – de Vecht

8. Als de familie bij het open graf aangeeft te willen zingen is het wenselijk zich te beperken tot de psalmen.

Afsluiting

Indien er een broodmaaltijd na de begrafenis aangeboden wordt, zal de predikant of één van de ouderlingen van de gemeente de begrafenis eerst afsluiten en een zegen over de maaltijd vragen, waarna de predikant de mogelijkheid heeft te vertrekken. Er wordt verzocht de maaltijd in rust en stilte te gebruiken, passend bij de ernst van de begrafenis. Eén van de ouderlingen van de gemeente zal de maaltijd met Schriftlezing en gebed afsluiten.

Om te voorkomen dat de broodmaaltijd uitloopt in een familiereünie zal bij toenemende luidruchtigheid de begrafenisondernemer gevraagd worden de genodigden op een gevoelvolle manier te wijzen op het karakter van de rouwafsluiting.

Kosten

Wanneer het een begrafenis van een belijdend lid, dooplid of meelevend lid betreft, worden de onkosten van het beschikbaar stellen van de kerk, het verenigingsgebouw en de kosten van predikant, koster en bediening door de kerk gedragen. Voor het gebruik van koffie en thee wordt €0,75 per kopje in rekening gebracht en de kosten van de koek en broodmaaltijd. In alle andere gevallen zullen in principe (een deel van) de kosten wel in rekening gebracht worden.

Bij de begrafenis van (oud)kerkenraadsleden of (oud)koster worden de kosten voor gebouwen, koffie, koek en broodmaaltijd niet in rekening gebracht.

Tot slot

De kerkenraad heeft te allen tijde de bevoegdheid tot een eindbeslissing over hoe te handelen in situaties die hierboven niet beschreven zijn. Afwijken van het protocol is alleen mogelijk na overleg en toestemming van de kerkenraad.

Voor verdere achtergronden en toelichting:

Gier, Ds. K. de, De Dordtse kerkorde, Den Hertog, Houten, 1989.

Toelichting bij in-memoriam: Tot hiertoe is het in onze gemeente geen gewoonte geweest om een in memoriam uit te spreken. Sinds de laatste jaren komt het meer en meer voor om ons heen. Toch heeft de kerkenraad ervoor gekozen hier niet in mee te gaan. "De bezoldiging (het loon) der zonde is de dood". Bij de dood hoort daarom soberheid en ontzag, zeker wanneer we bedenken dat de overledene voor Gods troon heeft gestaan. Daarnaast zullen Gods kinderen bij hun overlijden niet anders willen dan dat het volle licht op Christus en Zijn Woord schijnt en niet op hun leven of op hun daden. Laat ons dat laatste tot voorbeeld zijn.

Versie januari 2026